

EEN MIDDEN-MESOLITHISCHE VINDPLAATS TE KRUISSHOUTEM-KERKAKKERS

PH. CROMBE

Naar aanleiding van een beperkt bodemonderzoek uitgevoerd in 1973 door Stanislaw Czepiec, ondernam het Seminarie voor Archeologie van de R.U.Gent tijdens de maanden juni-september 1990 een aanvullende controleopgraving op de "neolithische" site gelegen te Kruishoutem "Kerkakkers" (O.-Vl.). Volgens de oude opgravingsgegevens situeert zich op deze site een belangrijke midden-neolithische Michelsbergnederzetting waartoe een klein gebouwtje (7,85/3,50m) en enkele afvalkuilen behoren (S.J.De Laet, e.a., 1982). Het "geassocieerd" aantreffen van neolithisch, silexverschaald aardewerk met een weinig karakteristieke steenindustrie met een "debitage van mesolithisch type" leidde toen tot de conclusie dat men te maken had met een nog onbekende lokale faciës van het Midden-Neolithicum (M.K.faze III-IV).

Een recente herbestudering van het vondstenmateriaal deed echter twijfels rijzen omtrent de voorgestelde datering en de betrouwbaarheid van Czepiec's opgravingsresultaten, zodat geopteerd werd om de vindplaats opnieuw te verkennen. Aldus werd onmiddellijk aansluitend bij de oude sleuven ca.830 m² onderzocht, wat leidde tot enkele verrassende vaststellingen.

Zo werd ondermeer vastgesteld dat de door Czepiec als neolithisch geïnterpreteerde structuren van jongere, meer bepaald Gallo-Romeinse datum zijn. Bij het recente bodemonderzoek kwam immers geen enkel neolithisch spoor aan het licht. Ook onder de talrijk ingezamelde archaeologica bevindt zich een te geringe hoeveelheid artefacten (10 exempl.) van neolithische makelij om van een ware midden-neolithische bewoning op deze site te kunnen gewagen. De weinige neolithische scherven, die buiten context zijn aangetroffen, verschillen bovendien technisch volkomen van Czepiec's aardewerkvondsten, ondermeer door de totale afwezigheid van silexverschraling.

Een tweede, hoogst merkwaardige vaststelling m.b.t. de oude opgraving houdt verband met het zgn. neolithisch gebouw. Diverse elementen wijzen er immers op dat de betreffende constructie volkomen "fictief" is, een goed doordachte vervalsing vanwege St.Czepiec. Op het algemeen opgravingsplan (fig.1) valt duidelijk te bemerken dat de lange zijden van het rechthoekig gebouwtje precies in het verlengde van twee Romeinse grachten (S1/S2) liggen. Daarenboven blijkt de "neolithische laag" die zou zijn vastgesteld onder de westelijke wand, niets anders te zijn dan de bovenste vulling van gracht S1.

Al deze elementen in acht genomen moeten wij besluiten dat verder geen sprake kan zijn van een midden-neolithische bewoning "sensu strictu" op de site Kruishoutem "Kerkakkers". Enkel het lithisch materiaal uit de oude opgravingen kan vermoedelijk als betrouwbaar weerhouden worden, omwille van de treffende overeenkomsten met zowel het oppervlaktemateriaal, als de recente vondsten.

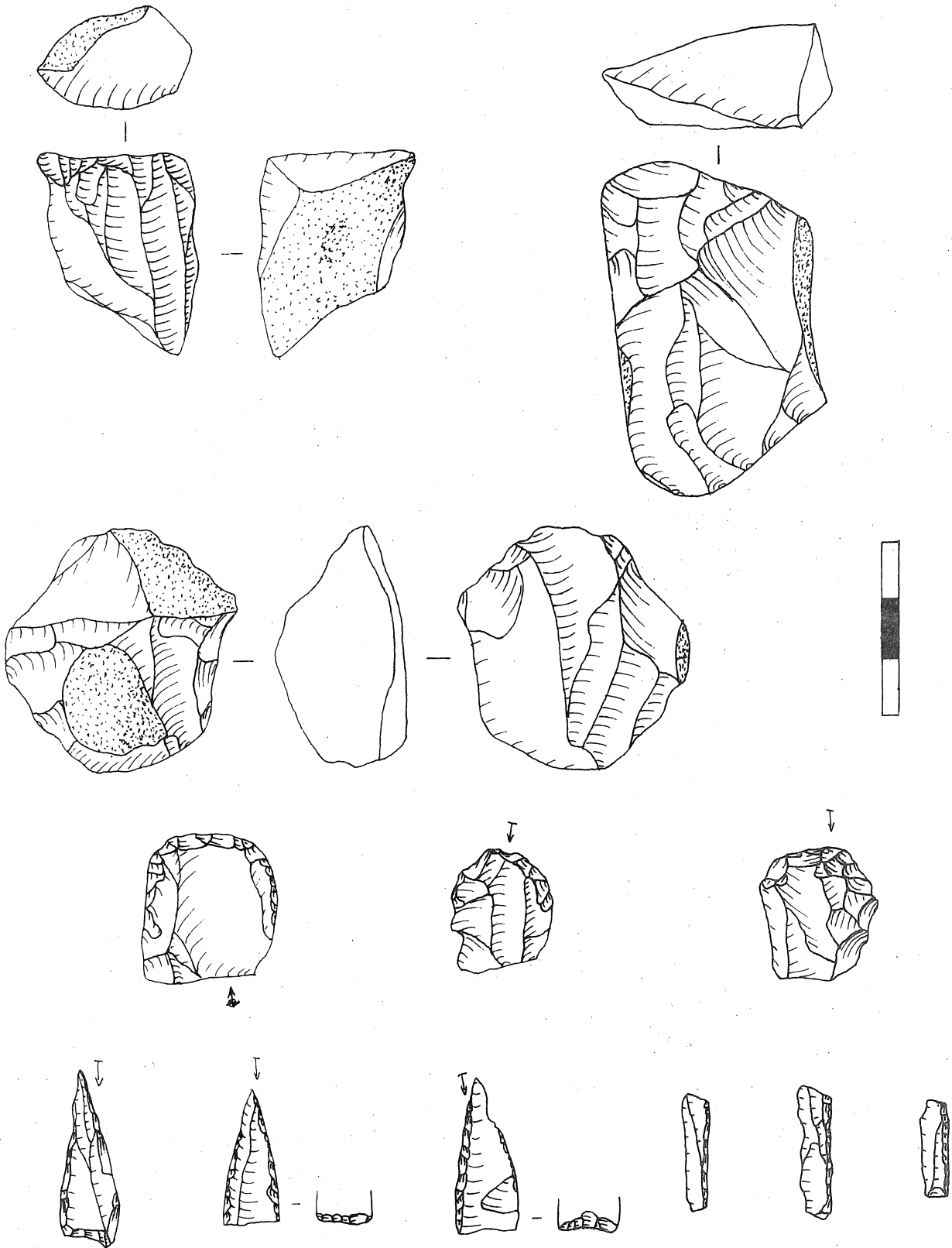

Fig. 1

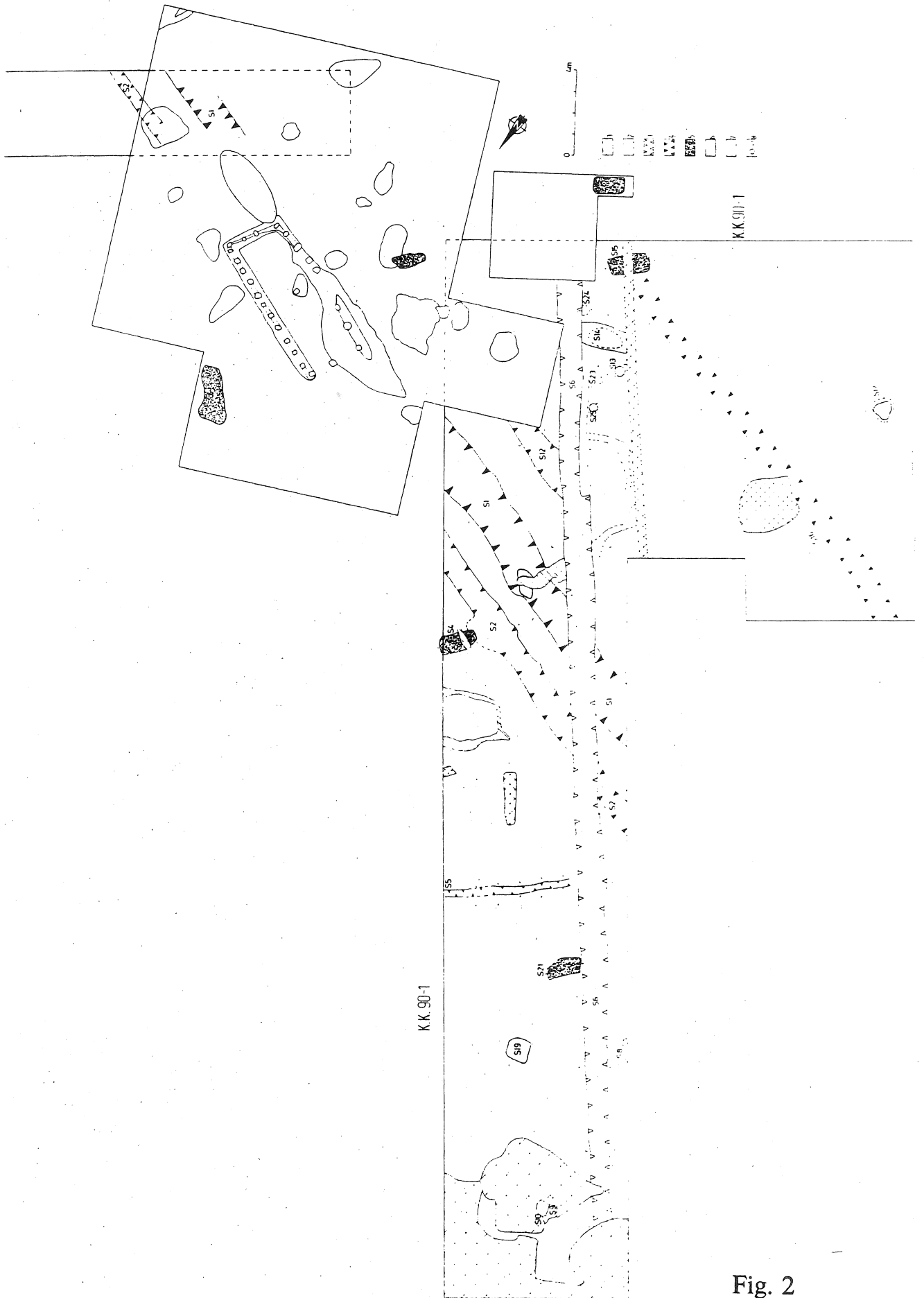

Fig. 2

Het recente controleonderzoek heeft uitgewezen dat het lithisch materiaal deel uitmaakt van een mesolithische bewoningsfase op deze site. In totaal werden ongeveer 1500 artefacten ingezameld, waarvan de helft "in situ". Bijna alle "in situ"-vondsten bevonden zich in de bovenste vulling van een 6-tal diepe, asymmetrische kuilen, die sterke gelijkenissen vertonen met zgn. "tree fall-features" (determinatie R.Langohr, R.U.Gent). Een kuil leverde ook een kleine hoeveelheid verkoolde hazelnootfragmenten op. De aangesneden kuilen liggen verspreid over een oppervlakte van ca.700 m². Het lopend pollenanalytisch en koolstofonderzoek zal moeten uitwijzen of de ingezamelde artefacten effectief archeologisch "in situ" werden aangetroffen.

Bij de debitage (fig.2) is hoofdzakelijk gebruik gemaakt van kleine, gerolde knollen (max.85mm) van donkergrijze tot zwarte, vrij grofkorrelige silex, waarvan de herkomst nog niet kon worden achterhaald. Daarnaast zijn ook lokale knollen, afkomstig uit het in de onmiddellijke omgeving dagzomend basisgrint bewerkt. Ftaniet en Wommersomkwartsiet zijn bijna niet angewend. Onder de relatief talrijke, uitgeputte kernen domineren de kernen met één slagrichting. Verder kenmerkt deze steenindustrie zich door een weinig verzorgde afhaaktechniek met geringe kernverfrissingen, die behalve kleine tot middelgrote afslagen een reeks onregelmatige, korte microklingen van het Coincy-type heeft opgeleverd.

Ongeveer de helft van het werktuigenbestand bestaat uit microlieten, met een duidelijke dominantie van de smalle microklingen met één afgestompte boord, al dan niet voorzien van een afknotting (ca.70% van de microlieten "in situ"). Op de tweede plaats komen de spitsen met geretoucheerde basis, voornamelijk Tardenoissspitsen. Verder noteren wij nog een segment, een trapezium en enkele spitsen (en frag.) met één afgestompte boord. Microlieten met vlakke retouches ontbreken volledig. Onder de "gemene" werktuigen bevinden zich vooral afslag-schrabbers en gekerfde artefacten.

In afwachting van een C14-datering menen wij dit kleine ensemble op typologische gronden in het Midden-Mesolithicum te kunnen dateren. Het ontbreken van artefacten met vlakke retouches en trapezia (op één uitz.na) sluit een toeschrijving aan de R.M.S.-cultuur, resp. R.M.S. A / R.M.S. B, bijna volledig uit. Dit ensemble lijkt eerder verwant met het Beuronien moyen (B/C).

BIBLIOGRAFIE

S.J.DE LAET, H.THOEN, A.GOB en J.BOURGEOIS, Een gebouw van de Michelsbergcultuur en een Gallo-Romeins grafveld te Kruishoutem-Kerkackers, Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent XXXVI, 1982, pp.3-37.

LEGENDE DER FIGUREN

Fig. 1 : Algemeen plan van de opgraving uitgevoerd in 1990, met aanduiding van de oude sleuf (1973).

Fig. 2 : Midden-mesolithische artefacten (kernen, schrappers, microlieten).